В. М. Русін,
к. е. н., доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія,
Тернопільський національний економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-4155-1891

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.99

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

V. Rusin,
PhD in Economics, Associate Professor Department of Finance named after S. I. Yuriy,
Ternopil National Economic University

DEVELOPMENT OF PUBLIC PROCUREMENT SYSTEM IN UKRAINE

У статті проведено дослідження розвитку системи публічних закупівель в Україні. Розкрито сутність поняття публічні закупівлі. Зроблено аналіз тенденцій розвитку нормативно-правового забезпечення здійснення закупівель в Україні за усі роки незалежності нашої держави.

З'ясовано, що розвиток системи публічних закупівель в Україні розпочався майже одночасно із здобуттям незалежності нашою державою. Впродовж усього періоду існування незалежної України значна увага приділялася вітчизняними науковцями і практиками перевірці законності процедур закупівлі, ефективності використання державних коштів на такі закупівлі, прозорості даних процесів, а також дотриманню конкуренції у цій сфері.

Реформування системи публічних закупівель в Україні супроводжувалось постійними змінами законодавства у цій сфері. Найбільшим досягненням впровадження реформ системи публічних закупівель стало запровадження електронної системи закупівель, яка отримала назву ProZorro. Це одна із найуспішніших реформ за останні роки, яка отримала схвалення як серед населення України, так і з боку міжнародної спільноти.

The article studies the development of the public procurement system in Ukraine. It is revealed the essence of the concept of public procurement and it is clarified its difference from the concept of public procurement. There was made the analysis of tendencies of development of normative-legal support of realization of purchases in Ukraine for all years of independence of our state. It is found that the share of public procurement in the GDP of the world varies from 8.37% to 20.76%. In Ukraine, the share of public procurement in GDP is within 15%.

It was found that the development of the public procurement system in Ukraine began almost simultaneously with the independence of our state and was quite complex and long-lasting. Throughout the existence of an independent Ukraine, considerable attention has been paid to domestic scientists and practitioners reviewing the legality of procurement procedures, the efficiency of using public funds for such procurement, the transparency of these processes, as well as compliance with competition in this area.

The reform of the public procurement system in Ukraine was accompanied by constant changes in legislation in this area. The presence of many problems in the field of public procurement has led to a constant change of some regulations by others. The biggest achievement of the public procurement reform was the adoption in late 2015 of the Law of Ukraine on Public Procurement and the implementation in 2016 of the domestic practice of the electronic procurement system, called ProZorro. It is one of the most successful reforms in recent years, which has received approval from both the population of Ukraine and the international community. The openness and transparency of the ProZorro electronic system has simplified access to bidding for bidders, reduced the cost of

administering the system itself by the state and reduced the cost of administering the process by purchasers and bidders as a whole, and increased public awareness in this field. The European Bank for Reconstruction and Development has included this system in those recommended for implementation in other countries.

Despite the most significant advances in the development of the public procurement system in Ukraine in recent years, there have been some abuses by individual bidders, which is confirmed by the findings of the Accounting Chamber of Ukraine on detected violations in this area. This requires further research into the development of the public procurement system and the improvement of legislation to strengthen accountability for violations in this area.

Ключові слова: державні закупівлі, державне замовлення, електронна система ProZorro, публічні закупівлі, система публічних закупівель.

Key words: public procurement, government order, ProZorro electronic system, public procurement, public procurement system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Діяльність установ, організацій, підприємств публічного сектору із забезпечення функцій держави та створення суспільних благ для населення потребує закупівлі товарів, робіт чи послуг. Закупівлі є важливою частиною їхньої діяльності. Через систему публічних закупівель держава матеріально забезпечує функціонування структур, діяльність яких фінансується в основному за рахунок бюджетних коштів, реалізовує заходи спрямовані на вирішення загальнодержавних проблем та на соціально-економічний розвиток держави.

Питання ефективності використання державних коштів у цій сфері та можливість забезпечення належного контролю за цими коштами завжди були в центрі уваги керівництва держави, політиків, науковців, міжнародної спільноти, суспільства. Саме тому, дослідивши розвиток системи публічних закупівель в Україні, можна виявити переваги та недоліки існування цієї системи у різні історичні періоди розвитку української держави, констатувати про досягнення у цій сфері. З'ясувавши можливі перспективи подальшого розвитку системи публічних закупівель в Україні можна визначити по-

дальші вектори розвитку цієї системи в контексті підвищення рівня прозорості використання державних коштів, що є однією із основних вимог сучасного суспільства до керівництва держави. Цим і підтверджується актуальність досліджень розвитку системи публічних закупівель в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі значна увага приділяється висвітленню питань здійснення публічних закупівель, зокрема перевірки їх законності, ефективності використання державних коштів, прозорості даних процесів, дотримання конкуренції у цій сфері. Проблема розвитку публічних закупівель в Україні присвячено наукові дослідження таких науковців і практиків: І. Меметової [1], В. Смиринського [2], О. Стародубцева [3], Д. Паламарчука [1], Н. Ткаченко [4], Н. Шаповал [1], О. Шатковського [5] та інших. Проте залишається актуальною необхідність продовження досліджень у даній сфері в контексті систематизації етапів розвитку системи публічних закупівель в Україні.

Рис. 1. Частка публічних закупівель у ВВП країн, %

Джерело: складено за даними [1].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення етапів розвитку і становлення системи публічних закупівель в Україні із врахуванням їх нормативно-правового регулювання та визначення досягнутих результатів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Світова практика свідчить про те, що публічні закупівлі становлять значну частку ВВП в усіх країнах світу. За статистичними даними ОСЕС частка публічних закупівель у ВВП країн світу коливається від 8,37% до 20,76% (рис. 1).

У кожній країні при здійсненні публічних закупівель дотримуються особливих правил і регуляторних норм, які перебувають під пильною увагою державних органів і суспільства. У кожній країні розвиток системи публічних закупівель відбувався із врахування особливостей побудови демократичного суспільства та соціально-економічного розвитку цих країн.

Погоджуємось із твердженням фахівців Рахункової палати України, що важливим компонентом функціонування системи публічних закупівель є, насамперед, законодавство, яке визначає принципи, поняття та процедури здійснення закупівель, укладення державними інституціями договорів про закупівлю товарів, робіт та послуг для суспільних потреб тощо. Водночас фахівці цього органу державного фінансового контролю наголошують на тому, що мають бути визначені єдині критерії та підходи щодо прозорого та економного використання державних ресурсів, а учасники цього процесу повинні мати рівні можливості, доступні і розумні процедурні механізми. Очевидно, що існування замовної держави обумовлюється не лише об'єктивними соціально-економічними, але і державно-управлінськими умовами, а отже, є неможливим неефективне правове регулювання фінансового контролю за використанням публічних коштів [6]. Як наголошує Олександр Шатковський, обов'язковість існування нормативної бази визначається тим, що у державних закупівлях власником коштів платників податків (суспільних коштів) є держава, а розпоряджатися ними, використовувати їх повинні чиновники. Принципи прозорості та недискримінації, на яких базуються міжнародні правила закупівель, у національному законодавстві повинні відображатися абсолютно точно, інакше з ефективного механізму вибору тендер може перетворитися власне на зловмисний інструмент корупції [5].

У вітчизняному законодавстві державне замовлення вперше передбачено постановою Президії ВР УРСР № 180-ХІІ від 30.08.1990 р. "Про створення державного замовлення Української РСР", яка була прийнята з метою реалізації Декларації про державний суверенітет України та відповідно до Закону "Про економічну самостійність Української РСР" для здійснення республіканських програм і забезпечення стабільної роботи народного господарства республіки. Забезпечення потреб країни у продукції виробничо-технічного та військового призначення і сільського господарства, товарах народного споживання, роботах і послугах, а також державна підтримка найважливіших галузей народного господарства та виконання міждержавних угод здійснювалося через державний контракт і державне замовлення. Це знаходило своє відображення у щорічних указах Президента України про державний контракт та державне замовлення до 1996 р. Централізована система планування виробництва і розподілу матеріально-технічних ресурсів з кожним роком втрачала свою дієздатність.

Закупівлі за бюджетні кошти товарів, робіт і послуг іноземного походження стали можливими із прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України № 871 від 21.10.1993 р. "Про затвердження Положення про порядок організації та проведення міжнародних торгів (тен-

дерів) в Україні" [7]. Держава по відношенню до іноземних постачальників дотримувалась принципів розміщення державних замовлень на конкурсних засадах, натомість вітчизняних виконавців замовлень ці правила не стосувались. Впродовж 1993—1997 рр. Міністерством зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України було зареєстровано 66 міжнародних тендерів.

22.12.1995 р. прийнято Закон України "Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб" [8], в якому були зафіксовані концептуальні підходи до формування і розміщення державних замовлень. Державне замовлення трактувалось як засіб державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення пріоритетних державних потреб, розміщення державних контрактів на їх поставку (закупівлю) серед підприємств, організацій та інших суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності. На Кабінет Міністрів України покладалось право визначення і затвердження переліку державних замовників, обсягів та складу державного замовлення та контролю за його виконанням.

Дія вищезазначеного закону поширювалась лише на закупівлі товарів, робіт та послуг лише у вітчизняних виробників. 4.06.1996 р. прийнято Постанову Кабінету Міністрів України № 611 "Про заборону використання бюджетних коштів для закупівлі товарів (робіт, послуг) іноземного походження" [9]. Закупівлі продукції іноземного походження дозволялося здійснювати виключно за рішенням Прем'єр-міністра України за поданням спеціально створеної Міжвідомчої комісії з питань регулювання закупівлі товарів (робіт, послуг) для державних потреб, роботу якої забезпечувало Міністерство економіки України. Здійснювати закупівлю продукції іноземного походження дозволялося лише після рішення, прийнятого на основі висновків про відсутність в Україні виробництва певної продукції. Закупівлі у іноземних суб'єктів господарювання здійснювалось поза межами державного замовлення. Такі закупівлі фінансувались згідно із кошторисами видатків на утримання державних органів влади у відповідності до видатків передбачених у Державному бюджеті на поточний рік.

Україна декларуючи наміри приєднатись до Світової організації торгівлі (СОТ) зобов'язалась привести вітчизняне законодавство у відповідність до норм і правил міжнародної торгівлі, у тому числі й у сфері державних закупівель. З метою наближення вітчизняного законодавства до вимог СОТ впродовж 1997—1998 рр. прийнято ряд постанов Кабінету міністрів України, а у 2000 р. Закон України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" [10]. Дія цього Закону не поширювалась на закупівлі товарів і послуг, які здійснюються підприємствами оборонно-промислового комплексу. Закупівлі у цій сфері регламентувались окремим Законом України "Про державне оборонне замовлення". Впродовж 2000—2002 рр. з метою врегулювання окремих положень Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" було прийнято ряд постанов Кабінету Міністрів України та наказів Міністерства економіки України.

Кардинальних змін система державних закупівель зазнала у 2005 р. у зв'язку із внесенням змін до Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти", які абсолютну регуляторну роль віддали Тендерній палаті. Зміни стосувались також: обов'язкового оприлюднення інформації про закупівлю на приватному веб-сайті замість державного інформаційного ресурсу; обов'язкової передплати бюлетеня Тендерної палати для участі в торгах; необхідності нотаріального завірення договорів про закупівлю; обов'язкового оформлення поруки як виду тендерного забезпечення. Діяльність Тендерної палати супроводжувалась сумнівними схемами щодо обов'язкових консуль-

таційних послуг через певні приватні фірми, оплати роялті, оскарження результатів торгів, формування "чорного списку" учасників торгів, погодження процедури закупівлі в одного учасника тощо. Це зумовило в подальшому ряд розслідувань правоохоронних органів щодо діяльності Тендерної палати, в результаті яких було встановлено багатомільйонні завдані збитки державі.

Наявність багатьох проблем у сфері державних закупівель призвело до скасування у березні 2008 р. чинного на той час Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти". До серпня 2010 р. процедури державних закупівель в Україні регулювалися затвердженням Кабінетом Міністрів України тимчасовим положенням. Це положення в основному містило норми Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти", що діяли до внесення змін у 2005 р.

У 2010 р. було прийнято нову редакцію Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти", норми якої базувалися на нормах закону що діяв у 2003—2004 рр. У цій редакції закону було обмежено перелік винятків, коли дія закону не застосовується та детально описаний механізм розгляду скарг Антимонопольним комітетом України. Впродовж 2010—2014 рр. до цього закону було внесено понад 30 змін і поправок, які в основному стосувалися розширення переліку винятків у яких не застосовується дія цього закону.

Певні більш спрощені правила здійснення державних закупівель підприємствами-монополістами (енерго-, газо-, водо-, теплопостачання, транспорт) були запроваджені у 2011 р. із прийняттям Закону України "Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності".

Після Революції Гідності на початку 2014 р. гостро постало питання проведення реформ у багатьох сферах в Україні. Це, в силу наявних багатьох невирішених проблем стосувалося і сфери державних закупівель. 10.04.2014 р. знову прийнято нову редакцію закону, що був покликаний регулювати взаємовідносини у сфері регулювання державних закупівель, зокрема Закон України "Про здійснення державних закупівель" [11]. Нова редакція закону суттєво відрізнялася від попередніх, однак це не було "проривною реформою".

Кардинальні зміни у сфері публічних закупівель в Україні розпочато у 2015 р. У цьому році, 11 листопада, Комітет СОТ з питань державних закупівель прийняв рішення про приєднання України до Угоди Світової організації торгівлі про державні закупівлі (Agreement on Government Procurement, GPA/133). В подальшому це зумовило необхідність забезпечення виконання міжнародних зобов'язань у сфері публічних закупівель, що вимагало послідовної адаптації законодавства України до стандартів ЄС. В контексті цього, з метою формування сучасної та дієвої системи публічних закупівель, 25.12.2015 р. Верховною Радою України прийнято Закон України "Про публічні закупівлі" [12]. Основною метою цього нормативного акту було сформувати сучасну і дієву систему забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері та подальший розвиток добросовісної конкуренції у сфері закупівель. Закон України "Про публічні закупівлі" ввів нове поняття — публічні закупівлі, яке трактується як придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим законом. Саме поняття "публічні закупівлі" в порівнянні з поняттям "державні закупівель" є значно ширшим, оскільки розширює коло установ, що через закупівельну діяльність забезпечують потреби держави або територіальної громади.

Прийняття Закону України "Про публічні закупівлі" дозволило запровадити із 2016 р. систему електронних закупівель та електронну систему оскарження ProZorro.

Основна мета запровадження даної системи полягала у формуванні сучасної і дієвої системи публічних закупівель, спрямованої на створення конкурентного середовища та подальший розвиток добросовісної конкуренції у сфері публічних закупівель. Система ProZorro дозволила запровадити замість паперових тендерів закупівлі в онлайн-режимі, а процес вибору переможця став публічним та зрозумілим. Електронна система спростила доступ до торгів зі сторони учасників, знизил рівень витрат на адміністрування самої системи з боку держави та знизил рівень витрат на адміністрування процесу з боку закупівельників та учасників і загалом. Крім цього, громадяни можуть брати участь у контролі здійснення публічної закупівлі, оскільки уся інформація про публічні закупівлі доступна у системі ProZorro [13].

У рамках виконання положень Угоди про асоціацію України з ЄС, реалізації положень Закону України "Про публічні закупівлі" та визначення подальших кроків реформування системи публічних закупівель в Україні на засіданні Кабінету Міністрів України 24 лютого 2016 р. прийнято "Стратегію реформування системи публічних закупівель" ("дорожню карту"). Стратегія передбачала план заходів щодо її реалізації включаючи усі заходи, відповідальних виконавців та строки, необхідні для імплементації положень директив ЄС у національне законодавство у сфері публічних закупівель. 8 травня 2016 р. завершилася офіційна процедура приєднання України до Угоди Світової організації торгівлі про державні закупівлі (Agreement on Government Procurement, GPA). Українські компанії отримали право брати участь у державних закупівлях 45 країн-учасниць угоди GPA, натомість компанії країн-учасниць угоди GPA отримали право брати участь у державних закупівлях в Україні.

За даними "Модуля аналітики" системи ProZorro з моменту запровадження в Україні роботи електронної системи ProZorro по вересень 2019 р. українськими замовниками було оголошено понад 3,5 млн процедур закупівель. Кількість організаторів торгів становила 37,6 тис., а кількість учасників торгів досягнула 246,5 тис. У середньому на одну оголошену закупівлі подається 2,34 пропозиції. Планова сума публічних закупівель складала 2,8 трлн грн. Зекономивши лише 1% від очікуваної вартості оголошених закупівель в Україні вдалося б зекономити близько 28 млрд грн коштів платників податків. Найбільше тендерів у системі ProZorro створили Київська міська державна адміністрація (285 тис.), Міністерство освіти України (134 тис.), Міністерство інфраструктури України (133 тис.), Міністерство внутрішніх справ України (109 тис.) [14].

Система ProZorro у модулі аналітики відображає економію публічних коштів за результатами проведених закупівель у системі ProZorro. Система розраховує економію як різницю між очікуваною вартістю закупівлі оголошеною замовником та фактичною вартістю закупівлі за результатами завершення торгів у системі ProZorro. Так, за понад 4 роки функціонування системи електронних закупівель ProZorro у системі відображено, що зекономлено майже 55 млрд грн.

Прийнятий у кінці 2015 р. Закон України "Про публічні закупівлі" впровадив електронну систему здійснення публічних закупівель, однак ця система не вирішила усіх наявних у цій сфері проблем неефективного та нецільового використання бюджетних коштів. Це підтверджується висновками Рахункової палати України щодо виявлених порушень у цій сфері, зокрема у 2017 р. [6]. Однак світова спільнота позитивно оцінила електронну систему публічних закупівель ProZorro, зокрема ЄБРР включив цю систему до рекомендованих для впровадження.

ВИСНОВКИ

Процес становлення та розвитку системи публічних закупівель в Україні був досить складним та довготривалим. Він розпочався фактично із здобуття незалежності

нашої держави і триває по сьогоднішній день. Найвагоміші досягнення у розвитку системи публічних закупівель в Україні досягнуті у період 2016—2019 рр., з моменту прийняття Закону України "Про публічні закупівлі" та впровадження електронної системи здійснення закупівель ProZorro. На сьогодні досягнення у сфері реформування системи публічних закупівель є помітними для широкої публіки, адже відкритість системи підвищила рівень обізнаності громадян у цій сфері.

Проте існують прогалини в законодавстві, які ще залишають можливості зловживання окремими учасниками торгів. Цей й обумовлює необхідність подальших наукових досліджень у напрямі розвитку системи публічних закупівель в Україні.

Література:

1. Меметова І. Паламарчук Д. Шаповал Н. Річниця ProZorro: що змінила реформа публічних закупівель. URL: <https://voxukraine.org/uk/richnitsya-prozorro-ua/> (дата звернення 19.09.2019).
2. Смиринський В. Логістичний менеджмент державних закупівель. Теоретично-правовий та методологічний аспект: наукове видання. Тернопіль: Карт-бланш, 2014. 390 с.
3. Стародубцев О. Історія реформи публічних закупівель. URL: <https://prozorro.gov.ua/news/istoriya-reformy-publichnyh-zakupivel> (дата звернення 20.09.2019).
4. Ткаченко Н. Трансформація публічних закупок в Україні. Економіка України. 2018. № 9. С. 123—138.
5. Шатковський О. Розвиток законодавства України щодо державних закупівель: від еволюції до революції. Радник в сфері державних закупівель. № 5 (44). Травень 2015. С. 44—48 URL: https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Radnyk_OShatkovskiyi-on-PP-Evolution.pdf (дата звернення 20.09.2019).
6. Звіт про результати аналізу стану публічних (державних) закупівель у 2017 році: затв. Рішенням Рахункової палати України від 31.05.2018 № 13-1. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/13-1_2018/Zvit_13-1_2018.pdf (дата звернення 20.09.2019).
7. Положення про порядок організації та проведення міжнародних торгів (тендерів) в Україні: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1993 р. № 871. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/871-93-p/print> (дата звернення 25.09.2019).
8. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб: Закон України від 22.12.1995 р. N 494/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493/95-vp/print> (дата звернення 25.09.2019).
9. Про заборону використання бюджетних коштів для закупівлі товарів (робіт, послуг) іноземного походження: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 4.06.1996 р. № 611. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/611-96-p> (дата звернення 25.09.2019).
10. Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти: Закон України від 22.02.2000 1490-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-14/ed200-20322> (дата звернення 02.10.2019).
11. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10.04.2014 р. 1197-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-18> (дата звернення 02.10.2019).
12. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. №922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення 05.10.2019).
13. Rusin V. Practical aspects of saving public money through the system ProZorro. Сучасні детермінанти фінансової політики: локальний та міжнародний вимір: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 10 вересня 2019 року). Тернопіль: THEU, 2019. XXX с., укр. мова, англ. мова. С. 75—76.

14. Модуль аналітики ProZorro. URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/fba3f2f2-cf55-40a0-a79f-b74f5ce947c2/sheet/HbXjQep/state/analysis#view/pEh> (дата звернення 06.10.2019).

References:

1. Memetova, I. Palamarchuk, D. and Shapoval, N. (2017), "ProZorro Anniversary: What Changes in Public Procurement Reform", [Online], available at: <https://voxukraine.org/uk/richnitsya-prozorro-ua> (Accessed 19 Sep 2019).
2. Smyrychyn'kyj, V. (2014), Lohistychnyj menedzhment derzhavnykh zakupivel'. Teoretychno-pravovyj ta metodolohichnyj aspekt: naukove vydannia. [Logistics management of public procurement. Theoretical, legal and methodological aspects: scientific edition.], Ternopil': Kart-blansh, Ukraine.
3. Starodubtsev, O. (2016), "History of public procurement reform", [Online], available at: <https://prozorro.gov.ua/news/istoriya-reformy-publichnyh-zakupivel> (Accessed 19 Sep 2019).
4. Tkachenko N. (2018), "Transformation of public procurement in Ukraine", Ekonomika Ukrainy, vol. 9, pp. 123—138.
5. Shatkovskiy, O. (2015), "Development of the legislation of Ukraine for the sovereign procurement: a view of evolution to revolution", Radnyk v sferi derzhavnykh zakupivel', vol. 44, pp. 44—48, [Online], available at: https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Radnyk_OShatkovskiyi-on-PP-Evolution.pdf (Accessed 19 Sep 2019).
6. Accounting Chamber of Ukraine (2018), Decision "Report on the results of the analysis of public (public) procurement in 2017", available at: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/13-1_2018/Zvit_13-1_2018.pdf (Accessed 20 Sep 2019).
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (1993), Resolution "Regulations on the procedure of organizing and conducting international tenders in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/871-93-p/print> (Accessed 20 Sep 2019).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "On state procurement to meet priority state needs", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493/95-vp/print> (Accessed 25 Sep 2019).
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996), Resolution "On the prohibition of the use of budget funds for the purchase of goods (works, services) of foreign origin", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/611-96-p> (Accessed 25 Sep 2019).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On the purchase of goods, works and services for public funds", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-14/ed20020322> (Accessed 5 Oct 2019).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On the implementation of public procurement", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-18> (Accessed 2 Oct 2019).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On public procurement", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (Accessed 5 Oct 2019).
13. Rusin, V. (2019), "Practical aspects of saving public money through the system ProZorro", Suchasni determinanty fiskal'noi polityky: lokal'nyi ta mizhnarodnyy vymir. Zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii [Modern determinants of fiscal policy, local and international dimension. Collection of scientific sciences III International scientific and practical conference], National University, Ternopil, Ukraine, pp. 75—76.
14. ProZorro analytics module (2019), available at: <https://bi.prozorro.org/sense/app/fba3f2f2-cf55-40a0-a79f-b74f5ce947c2/sheet/HbXjQep/state/analysis#view/pEh> (Accessed 6 Oct 2019).

Стаття надійшла до редакції 08.12.2019 р.